

FASADE

Riječ FASADA ima korijen od francuskog: façade, njemačkog: fassade, iz italijanskog: facciata, a koja je pak derivat od latinskog facies = izgled – lice, naziv je za vanjski vidljivi dio neke građevine. U prenesenom značenju, vanjski izgled neke stvari ili osobe iza kojega se krije nešto drugo.

Fasada je vanjski završni sloj, to jeste plašt-ovojnica zgrade. U prenesenom značenju to je ruho-odijelo zgrade koje istu štiti od nepoželjnih vanjskih uticaja, a u isto vrijeme treba da u najboljem svjetlu prezentira tu zgradu.

Fasada je lice svakog građevinskog objekta, kao i svako lice i lice građevine - fasada odaje karakter građevine. Može da bude privlačna ili manje privlačna, može da se dotjeruje ili da se mijenja, tako da je oblikovanje fasade jedan od glavnih zadataka arhitekte. Prvi kontakt sa građevinom i prvi dojam ostvaruje se preko fasade građevine. Zgrade i njihove fasade su dio našeg života, dio naše svakodnevnice i one daju presudan pečat našem okolišu.

Svaku fasadu definiše i određuje njena boja, materijala od koje je izgrađena i struktura.

Fasadu prvenstveno ocjenjujemo na osnovu sledećih karakteristika:

- Kvalitete materijala od kog je izrađena,
- Vrste i osobina izolacije,
- Načina postavljanja iste,
- Vijeka trajanja,
- Načina i troškova održavanja,
- Estetskih kvaliteta,
- Cijene i drugog.

Izbor fasade diriguje i uglavnom određuju:

- **Propisi - urbanističko-tehnički uslovi,**
- **Vrsta i tip objekta,**
- **Klimatski uslovi,**
- **Raspoloživa materijalna sredstva,**
- **Estetski zahtjevi.**

Fasade objekata, gledajući kroz istorijski razvoj su odražavale određene arhitektonske stilove koji su bili odraz vremena i prostora, a uslovjeni tehničko-tehnološkim razvojem društva i mogućnosti upotrebe određenih materijala za izradu istih. Na fasadama objekata izgrađenih do 19. stoljeća karakteristična je upotreba arhitektonskih elemenata kao što su pilastri, atike, timpanoni, rozete, rustika, bordura, kapitela i drugi za raščlanjivanje fasada po horizontali i vertikali i ukrašavanju istih kao u povjesnim stilovima renesanse, romantičke, gotike, baroka, klasicizma. Nakon pojave funkcionalizma i internacionalnog stila početkom 20. stoljeća fasade dobivaju drugačije lice i na njih se počelo drugačije gledati, pa se one oblikuju u skladu sa namjenom i strukturom objekta, bez puno dekorativnih elemenata. Ti novi trendovi su izrodili novi tip obješenih fasada (zid zavjese fasade) koje su potpuno odvojene i okačene o noseću konstrukciju i vise ispred nje. U najnovije vrijeme razvija se novi tip takozvane inteligentne fasade koja automatski obezbjeđuje idealan protok energije sunčevog zračenja u objekat, reguliše potreban nivo prirodnog osvjetljenja, automatski reguliše protok vazduha kroz objekat,

jednim svojim dijelom u mogućnosti su fotonaponski proizvodi električnu energiju. Ovakve fasade su u mnogome doprinose uštedi potrebne energije za eksploataciju objekta.

Fasade možemo razvrstati prema:

Tehničkim rešenjima:

- Kontakne fasade,
- Objesene fasade,
- Ventilirajuće fasade,
- „Inteligentne“ fasade.

Tehnologije izrade:

- Montažne fasade,
- Polumontažne fasade,
- Klasičan način izrade.

Osnovnom materijalu od koga su izrađene:

- Staklene fasade

- Drvene fasade

- Kamene fasade

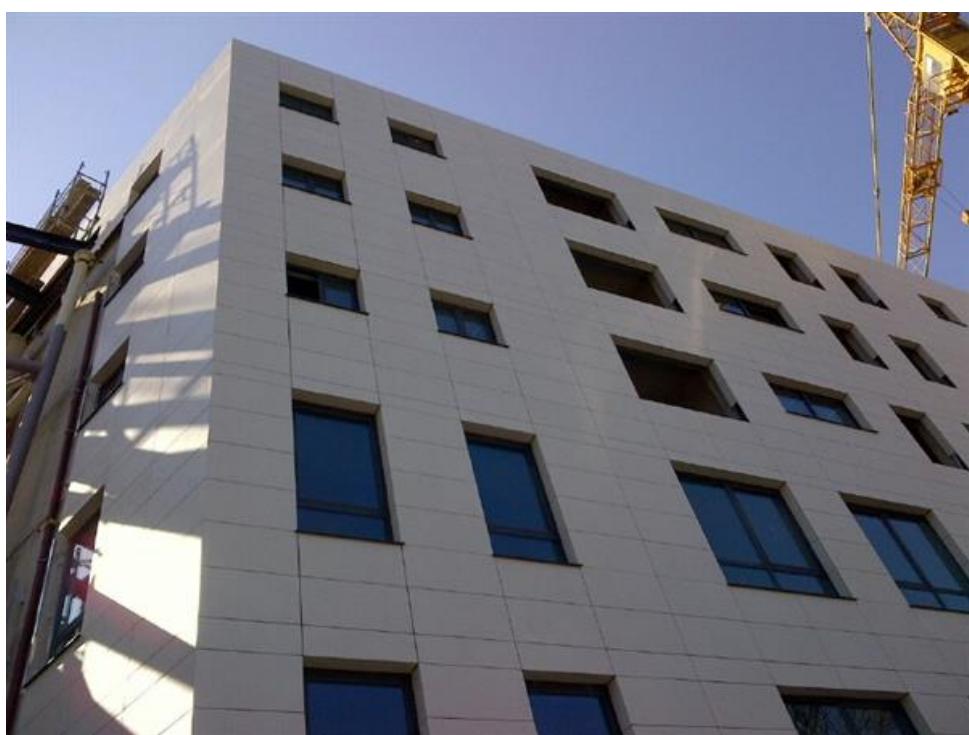
- Metalne fasade

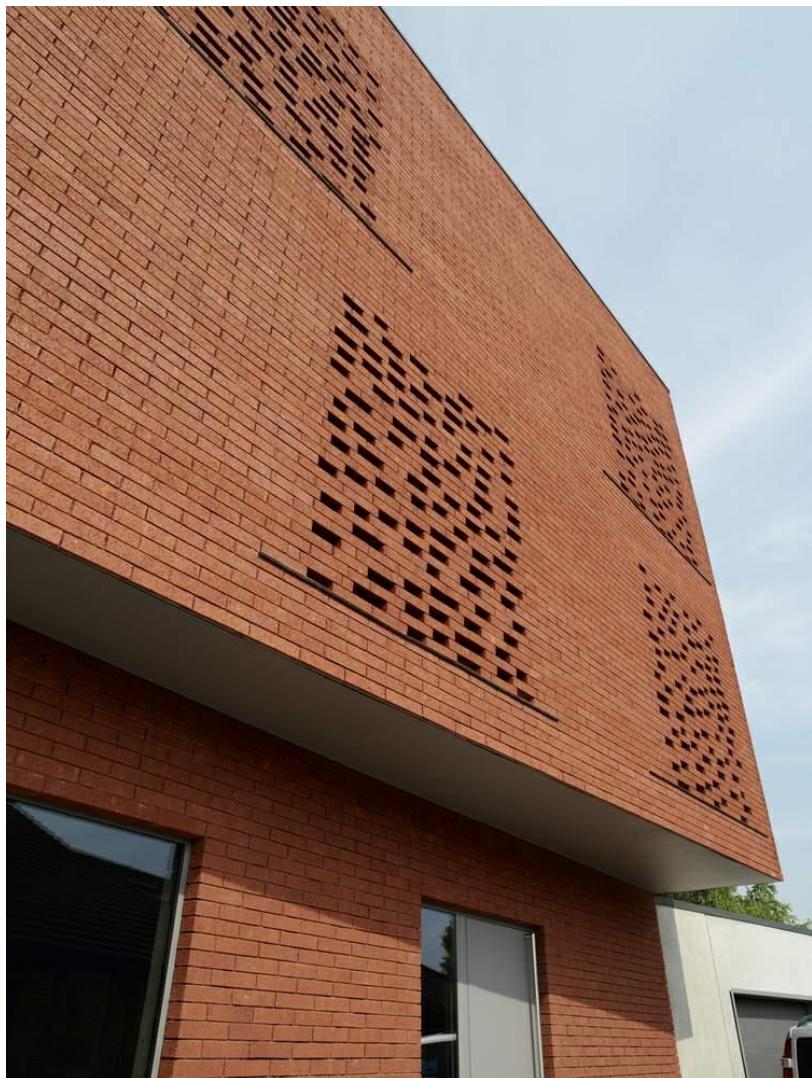
- Betonske fasade

- Keramičke ploče

- Fasadni opekarski proizvodi

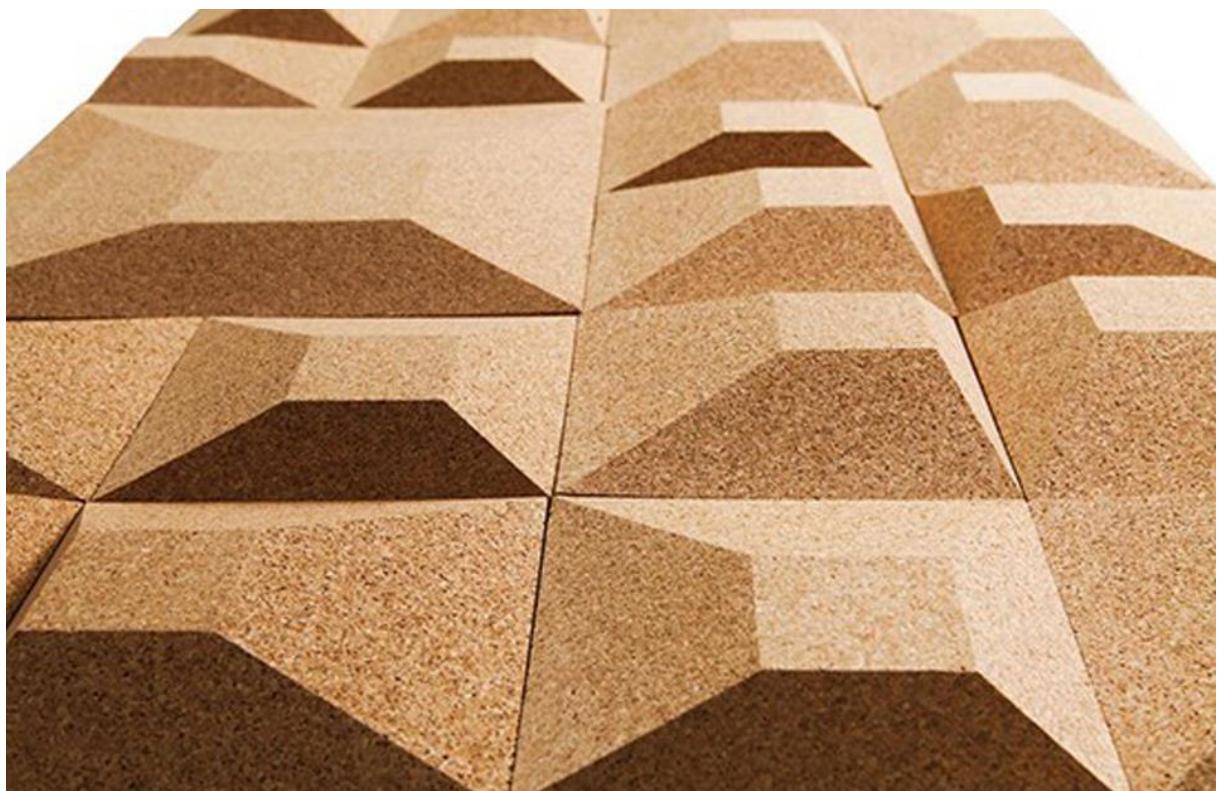
- Razne vrste dekorativnih maltera

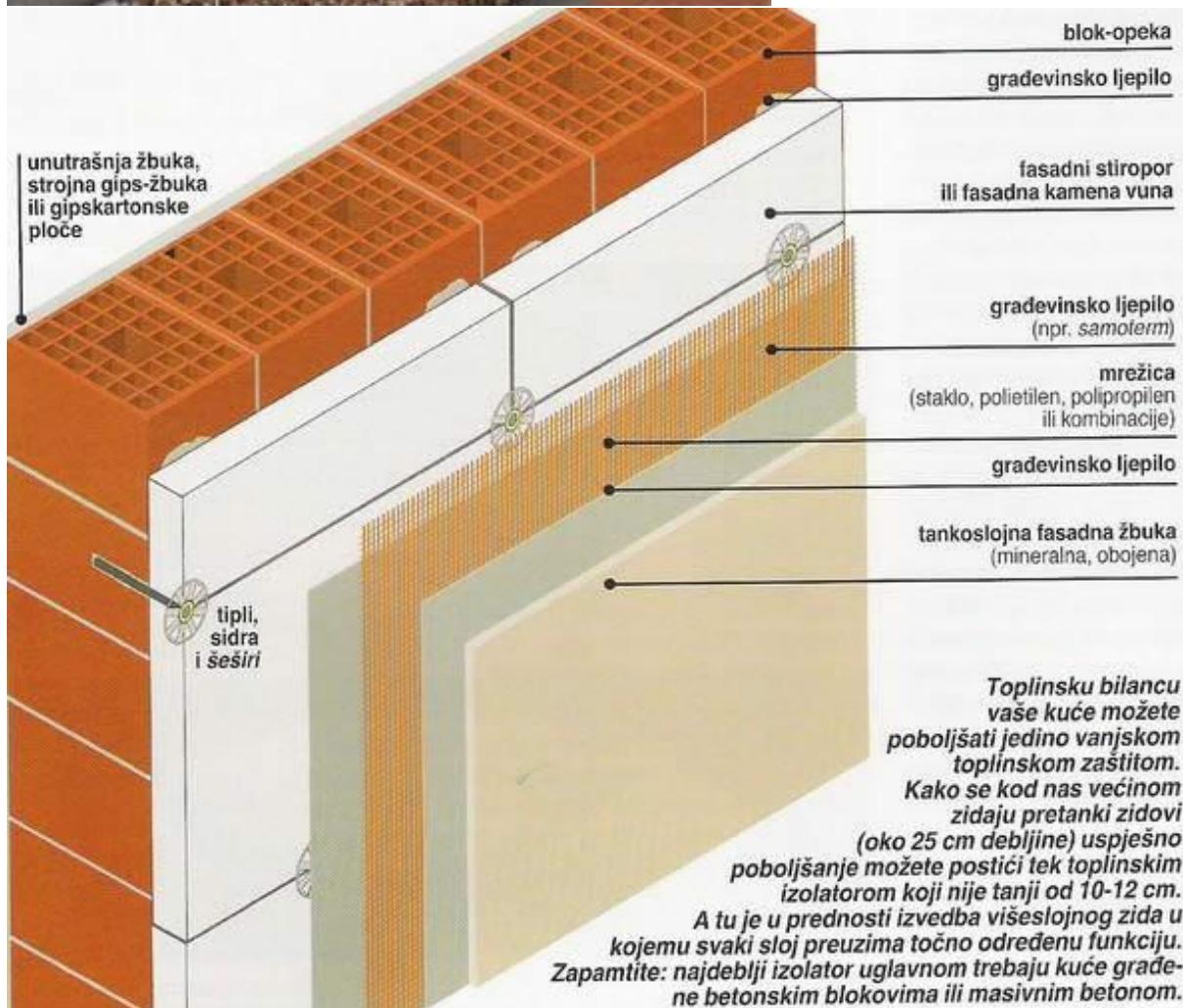
- Razne vrste fasadnih boja

- Razne vrsta vještačkih obloga

- Termoizolirajući materijali sa završnim slojem

Toplotna zaštita objekta u novije vrijeme u zapadnom svijetu (EU) je postala jedan od bitnih trendova u načinu uštede energije, a koja indirektno utiče na smanjenja emisije stakleničkih plinova, a koje proizlazi iz preuzete obaveze potpisnika Kyoto protokola.

Kontaktne fasade su najčešći tip fasada koje se grade u sistemu toplinske zaštite objekta, gdje je termoizolacija pričvršćena direktno na zid objekta sa spoljne strane.

Najpoznatiji i najčešći predstavnik ove vrste su stiropor fasade, to jeste fasade sačinjene od Ekspandiranog polistirena – EPS koga čine čelije ekspandiranog polisterena koje su spojene u međusobnu homogenu strukturu tankih vazduhom ispunjenih šupljina. Kod nas je u praksi poznat pod nazivom stiropor, prema istoimenom brendu njemačkog proizvođača kompanije BASF. Stiropor se uglavnom primjenjuje na manjim objektima i ima prisupačnu cijenu u odnosu na druge vrste fasada, a činjenica je da se može u potpunosti reciklirati čini ga ekološki poželjnjim materijalom.

Sabijanjem polistirena dobija se Ekstudirani polistiren – XPS koji ima veću gustinu od stiropora, a koja se kreće zavisno od proizvođača od 25-35 kg/m³. Zahvaljujući procesu proizvodnje polistiren se sabija i dobijaju se zatvorene čelijske strukture koje daju izuzetne termičke i mehaničke osobine, kao i otpornost na vodu. U našoj praksi Ekstudirani polistiren – XPS se naziva stirodur prema imenu proizvođača kompanije BASF. Ove ploče imaju veoma veliku otpornost ka prolazu vodene pare i imaju neku ulogu parne brane i zato se primjenjuju na građevinskim elementima od betona, a njihova čvrstina je prednost prilikom izrade mehanički opterećenih fasada i fasada velikih objekata i fasada izloženih povećanoj količini vode i vlage.

Novi izolacioni materijal proizveden na bazi ekspandiranog polistirena sa dodatkom do 20% ugljeničkih vlakana pod nazivom Neoper kompanije BASF je višeg kvaliteta, kako u mehaničkim tako i termičkim osobinama od stiropora i kao takvom daje mu se prednost u primjeni u odnosu na stiropor.

Na kraju možemo konstatovati da kvalitet fasade zavisi od načina rešenja problema statičke nosivosti, toplotne i zvučne izolacije, kondenzacije vodene pare, sistema pričvršćivanja i zaptivanja, otpornosti na vatru i atmosferilije i naravno od estetskih kvaliteta.

Sache 102016